

Новые финансовые технологии предполагают внедрение искусственного интеллекта, который мог бы обслуживать клиентов, обучать, анализировать большие объемы данных. Программа самостоятельно сделает вывод об основных показателях бизнеса, которыми компания не может управлять в полной мере – объем продаж, риски или действия конкурентов. И это у нее получится гораздо качественней, чем даже у лучших аналитиков, т.к. программа использует максимальное количество показателей, статистическую информацию, учитывает опыт прошлых лет и реальную ситуацию.

В заключение хочется сказать, что цифровые технологии стали неотъемлемой составляющей развития финансового сектора и настолько прочно вошли в нашу жизнь за последние несколько лет, что большинство людей не представляют без них свое существование.

Список литературы

1. Баканов М.И., Шеремет А.Д. Теория экономического анализа: Учебник. – 5-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 1998. – 526 с.
2. Ковалев В.В. Введение в финансовый менеджмент. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 768 с.
3. Рабочая Тетрадь стандарта ИСО 4500:2018 – М., ТехПромИздат». - 2018.
4. Стандарт ИСО 5001/2018 – М., ТехПромИздат». - 2018.

Төртінші революциялық жағдайындағы ішкі аудит

А.Н. Ламбекова¹, Ә.Ж. Серіков², И.С. Нуржанова³

¹ Бухгалтерлік есеп және аудит кафедрасының қауым. профессор, PhD

² «Есеп және аудит» мамандығы бойынша 1 курс магистранты

³ Anadolu Üniversitesi

aygerim.lambekova@mail.ru, anuar.serikov@inbox.ru, nismakate-88-89@mail.ru

^{1,2} академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Қарағанды қ.

³ Anadolu Üniversitesi, Турция, Эскишехир қ.

Түйіндеме: мақалада қазіргі цифрландыру жағдайындағы ішкі аудиторлық тексеріс туралы баяндалған. Оның ішінде ішкі аудиторлық тексерістің ішінде үздіксіз аудит жүргізу туралы және үздіксіз бақылау мониторингін енгізу деңгейін бағалау берілген. ақпараттық жүйелер, деректерді талдау, үлкен көлемдегі деректер, жасанды интеллект, машиналық оқыту, блокчейн, робототехника, үздіксіз аудит сияқты технологиялардың аудитке әсері айтылды.

Түйінді сөздер: ішкі аудит, цифрландыру, үздіксіз аудит, аудитор, блокчейн, технология, индустриялық революция

Қазіргі қоғам үнемі өзгеріп отырады. Бүгінгі таңда әлемге әсер ететін негізгі бағыттардың бірі - цифрландыру. Цифрландыру толқыны ұйымдарға да әсер етті. Клиенттердің үнемі өзгеріп отыратын және жедел сұранысына жауап беру үшін олар өздерінің жұмыс әдістерін бейімдеу үшін технологияларды қолдануы керек. Бұл олардың тиімді болуына мүмкіндік береді. Ішкі аудит ұйымдағы маңызды функция болғандықтан, бұл сандық трансформация ішкі аудит процесі мен практикасына әсер ете ме, әсері қандай?

Аудиторлардың рөлі цифрландырудың әртүрлі толқындарымен қатар дамыды, бұл ақпараттық жүйелер, деректерді талдау, үлкен көлемдегі деректер, жасанды интеллект,

машиналық оқыту, блокчейн, робототехника, үздіксіз аудит сияқты технологияларды тудырды[1].

Роботты / интеллектуалды процестерді автоматтандыру жалпы, роботты процестерді автоматтандыру дегеніміз – детерминистік және құрылымдық мәліметтері бар тапсырмаларды автоматтандыру үшін басқа бағдарламалық қамтамасыз ету даналарымен жұмыс істей алатын бағдарламалық жасақтама

Машиналық оқыту және жасанды интеллект машиналарды оқыту алгоритмдері қорытынды жасай алады немесе "нақты бағдарламалаусыз" тапсырманы орындай алады. Жақында машиналарды оқыту алгоритмдері жетілдірілген есептеу мүмкіндіктерінің арқасында үнемді және тиімді бола бастады. Машиналық оқытудың күшті жағы – бұл адамдарға байқау қиын болатын факторларды (немесе заңдылықтарды) зерттеу мүмкіндігі. Аудиторлар үшін басты мәселе-бұл серпінді технологиялар "адамдарды" алмастыра ма? Технология әлі де аудиторларды толығымен алмастыра алмайды, бірақ ол нақты және тар тапсырмаларды адамдарға қарағанда тиімді орындай алады. Машиналарды оқыту алгоритмдерінің негізгі мәселесі-олардың кәсіби пайымдау қабілеті шектеулі. Аудиторлар аудиторлық тапсырмалар кезінде бірқатар кәсіби пайымдаулар жасайды. Әрбір маңызды пікір құжатталуы керек және мұндай технология аудиторларға зерттеу туралы ақпарат бере алады, тіпті егер оны растайтын дәлел ретінде тану мүмкін болмаса да. Осылайша, машиналық оқыту және жасанды интеллект аудиторлар үшін кәсіби шешім қабылдауға көмекші құрал бола алады[2].

Аудитті сандық түрлендіру деректер экожүйесіндегі өзгерістер аналитиканы одан да ақылды етеді. Әлеуметтік желідегі клиенттердің пікірлері сияқты экзогендік деректерді нақты уақытта жинауға болады. Мұндай экзогендік деректерді олар пайда болған кезде талдауға болады, бұл аудиторға уақтылы және өзекті ақпарат береді. Демек, бұл аналитикалық құралдар аудиторлық тәуекелден туындаған белгісіздікті төмендетуі мүмкін.

Блокчейн, смарт-келісімшарттар және криптовалюталар блокчейн немесе таратылған кітап технологиясы, банк ісі, акциялар саудасы және сақтандыру сияқты кәсіпорындарды трансформациялайды. Блокчейннің деректердің тұтастығын қорғау, жедел ақпарат алмасу, келісімшарттар арқылы бағдарламаланатын және процестерді автоматты түрде басқару функциялары жаңа бухгалтерлік экожүйенің дамуына ықпал етеді және автоматты кепілдіктің белгілі бір деңгейін қамтамасыз етеді. Блокчейн технологиясы есепке алуға негізделген. Ол активтерді, міндеттемелерді, транзакцияларды есепке алады және сақтайды және ақша қаражаттарының қозғалысын есепке алу және шоттарды салыстыру әдістерін ұсынады. Бұл бухгалтерлік қызмет саласы үшін тән болып табылады, ол қазіргі уақытта нормативтік талаптарға сәйкестігін қамтамасыз ету үшін бухгалтерлік функцияларды орындау үшін қағаз тасымалдағыштарға сүйенеді. Бұл процесс қиын болғанымен, аудиторлар әлі де қағаз тасымалдағыштарды қажет етеді, ал бухгалтерлік жазбалар қалай жасалады, аудиторлар үшін әрқашан қызықты[3].

Ұйымдар, соның ішінде "Үлкен төрттіктің" құрамына кіретін жетекші консалтингтік компаниялар қазірдің өзінде блокчейнді өз қызметіне енгізу үшін қадамдар жасауда және блокчейннің әртүрлі салалардағы ұйымдардың бухгалтерлері үшін маңызды екендігі айқын бола бастады. Технологияның ақпараттық жүйелер үшін, атап айтқанда, соңғы пайдаланушыларға операциялар туралы ақпаратты шоғырландыру және беру мәселелерінде маңызды салдары бар. Сондай-ақ, блокчейннің әртүрлі нұсқалары арасындағы түбегейлі айырмашылықтарды түсіну және бизнес ландшафтына қолдану маңызды

Аталғандардың ішіндегі ең маңыздысы ретінді үздіксіз аудитті жүзеге асыруды атауға болады, ішкі аудит процесінде аудит пен басқару үшін жаңа тәуекелдердің пайда болуы, сондай-ақ ішкі аудитті бақылау және басқару мақсатындағы өзгерістер. Ұйымдардың цифрлық трансформациясы ішкі аудит процесі мен практикасына әсер етеді. Бұл ішкі

аудиторлардың рөлін одан әрі дамытуды көздейді. Енді олар аз күш-жігермен сенімділіктің жоғары деңгейін ұсына алады, бұл олардың кеңесші рөлін жақсартуға мүмкіндік береді. Бұдан басқа, жақын арада консультациялық қызмет көлемі болашаққа қосымша назар аударатырып кеңейтілетін болады. Қазіргі уақытта бұл әсер әлі де аз, бірақ алдағы жылдары оның өсуі күтілуде, бұл ішкі аудит қызметіне осы технологияларды олардың тиімділігін арттыру үшін пайдалануға мүмкіндік береді. Жалпы, бұл ұйым үшін ішкі аудиттің құнын арттырады. Бөлімнің сандық түрленуін жүзеге асыру үшін ішкі аудит қызметінің басшысы немесе бас атқарушы директор өз процесін стандарттаудан бастауы керек. Кейіннен, осы сандық түрлендіруді басқару үшін деректерді талдаудың сенімді құралын енгізу және ішкі аудиттің тәжірибелі сандық тобын құру қажет[4].

Үздіксіз аудиттің ұйымда үздіксіз аудитті және үздіксіз бақылау мониторингін енгізу деңгейін бағалау үшін төмендегі кестеден көруге болады (кесте 1).

Кесте 1

Үздіксіз аудитті және үздіксіз бақылау мониторингін енгізу деңгейін бағалау

	1 кезең	2 кезең	3 кезең	4 кезең
	Дәстүрлі аудит	Пайда болуы	Дамуы	Үздіксіз аудит
Мақсаты	* Басшылық ұсынған қаржылық есептердің дұрыстығын қамтамасыз ету.	* Тиімді бақылау	* Бақылау құралдары мен операциялық нәтижелердің сапасын тексеру.	* Деректердің сапасын арттыру * Бақылаудың сыни құрылымын құру
Тәсіл	* Дәстүрлі аралық аудиттер және жыл соңындағы аудиттер	* Кейбір негізгі бақылау процестерімен дәстүрлі тәсіл	* Қоңырауларды дәлел ретінде пайдалану * Үздіксіз бақылау мониторингі	* Ерекшеліктері бойынша аудит

1- кестенің жалғасы

	1 кезең	2 кезең	3 кезең	4 кезең
	Дәстүрлі аудит	Пайда болуы	Дамуы	Үздіксіз аудит
IT/ деректердің қол-жетімділігі	* Әрбір тексеріс жеке негіз * Деректер аудит барысында жиналады	* Цикл бойынша аудиторлық тексеруді қайталау	* Деректерді түсіру процестерін жүйелі түрде бақылау	* Деректерге толық қол жеткізу * Деректер қоймасының аудиті, өндіріс, қаржы, салыстырмалы талдау және қателіктер тарихы.
Аудитті автоматтандыру	* Автоматтандырыл-маған процестер және жеке IT аудиті	* Аудитті бас-қаруға арналған бағдарлама-лық қамтамасыз ету және жұмыс құ-жаттарын дайын-дауға арналған бағдар-ламалық жасақтама	* Автоматты бақылау модулі	* Үздіксіз бақылау және жедел әрекет ету * Аудиттің көп бөлігі автоматтандырылған
Аудит пен басқаруды бірге алып жүру	* Тәуелсіз және тәуелді	* Кейбір негізгі бақылау функцияларына ортақ қол жетімділік	* Табиғи әсері бар жалпы жүйелер мен ресурстар	* Мақсаты параллель жүйелер және жалпы инфрақұрылымдар

Аудит функциясын басқару	* Қаржы ұйымы директорлар Кеңесі үшін аудит пен матрицаға жетекшілік етеді.	* Тәуекел, аудит және сәйкестік салалары арасындағы үйлестірудің белгілі бір деңгейі ІТ аудиті дербес жұмыс істейді	* Ішкі аудит және ІТ аудиті тәуекелдерді басқаруды үйлестіреді және автоматты аудит процестерін бөліседі * Аудит қаржылық деректерді операциялық процестермен байланыстырады.	* Орталықтандырылған және тәуекелдерді басқару, талаптарды сақтау және сыртқы аудитпен ,белгілі бір деңгейде біріктірілген.
Аналитикалық әдістер	* Қаржылық коэффициенттер	* Сектор / шот деңгейі деңгейіндегі қаржылық коэффициенттер	* Тиімділіктің негізгі көрсеткіштерінің деңгейін мониторингтеу * Құрылымдық үздіксіздік тендеулері * Транзакция деңгейінде бақылау	* Бизнестің негізгі секторларының корпоративтік модельдері. * Алдын ала ескерту жүйесі

Үздіксіз аудит және үздіксіз мониторинг әдіснамасының пайда болуымен компанияның қаржылық деректерін үздіксіз және уақтылы талдау және ішкі бақылау күшейтіледі. Қабылдауға әсер ететін бірнеше факторлар бар, соның ішінде басшылықтың қолдауы, болжамды шығындар, нормативтік-құқықтық орта және қызметкерлердің білімі. Деректерді тексеруді және талдауды тиімді орындау үшін ішкі аудиторға ақпараттық жүйенің белгілі бір деңгейі және қолданбалы бағдарламалар арқылы немесе ІТ бөлімінің деректерді алу арқылы деректерге қол жетімділік қажет. Әдетте, ішкі аудиторлар үздіксіз бақылау технологиясы арқылы ішкі бақылауды бақылауға жауап береді және барлық ерекшеліктер туралы басшылыққа хабарлайды. Осылайша, келесі буынның ішкі аудиторлары қолданылатын технологиялар мен аудиттің қазіргі тәжірибесі туралы белгілі бір білімді қажет етеді.

Үздіксіз аудит - бұл тәуелсіз аудиторларға бір уақытта немесе қысқа мерзім ішінде шығарылған аудиторлық есептердің серияларын қолдана отырып, тексеру тақырыбы бойынша жазбаша кепілдіктер беруге мүмкіндік беретін әдіс. Үздіксіз аудитті енгізу жылдамдығы жылдар өткен сайын біртіндеп өсті; дегенмен, ұйымдарда үздіксіз аудит пен үздіксіз бақылау мониторингін енгізуге әсер ететін қозғаушы күштер мен кедергілерді талдай отырып, біз технологияны әзірлеу және қолдану кезеңі туралы жақсы түсінік аламыз.

Ішкі аудит қызметтері жауапты инновацияларға белсенді ықпал етеді деп күтілуде. Олар технологиялық жетістіктердің толық әсерін тез бағалай білуі керек, содан кейін әр жаңа инновацияға назар аударып, бұл инновацияның ұйымның тәуекелдер профилінің өзгеруіне қалай әсер ететінін толық түсінуі керек[5].

Инновациялық ұйымдарға ішкі аудиттің инновациялық функциялары қажет, әйтпесе ішкі аудиттің мәні төмендейді.

Төртінші индустриялық революцияның салдары болып табылатын цифрландырудың қазіргі заманғы үрдістері ішкі аудитті трансформациялаудың негізгі факторы ретінде әрекет етеді. Жоғарыда аталған технологиялардың синтезі "автоматтандыру спектрін" құрайды, бұл бұрын-соңды болмаған есептеу қуатына байланысты айтарлықтай артықшылықтарға және жаңа тәуекелдерге әкеледі, осылайша ішкі аудит үшін мүмкіндік пен қауіп-қатерге тең болады. Автоматтандыру спектрінің аудит процедураларына қосарланған әсеріне байланысты ішкі аудитті түрлендірудің тағы бір маңызды факторы – үшінші қорғаныс желісінің қызметтерін технологиялық сынақтарға бейімдеу дәрежесін анықтауға болады.

Әдебиеттер тізімі

1. Одинцова Т.А., Рура О.В. сандық экономика мен ақпараттық қоғам жағдайындағы бухгалтерлік есептің трансформациясы. Цифрлық экономика мен өнеркәсіпті қалыптастырудағы жаңа сын-қатерлер, 2018.
2. Изварина Н.Ю. компанияның экономикалық қауіпсіздік жүйесінде ішкі аудитті жүргізудің әдістемелік аспектілері // қоғамды автоматтандыру жағдайында мемлекеттің экономикалық қауіпсіздігін қамтамасыз етудің құқықтық мәселелері. – 2018.
3. Rindasu S.-M. Blockchain in accounting: Trick or treat? Quality — Access to Success. 2019.
4. Шанасирова, Н. (2018). Вопросы организации внутреннего аудита. Международные финансы и бухгалтерский учет, 2018.
5. Лосева, А.С. Внутренний контроль как функциональная безопасность экономической на коммерческих предприятиях, 2017.

Учет и оплата труда

Е.А. Назаренко¹, М.С. Николаенко²

^{1,2} студентки специальности «Учет и налогообложение»
tereshenco1@gmail.com, bomnau_student@ukr.net

¹Николаевский национальный аграрный университет, г. Николаев, Украина

²Национальный университет биоресурсов и природопользования, г. Киев, Украина

Аннотация: Проблема оптимизации затрат на оплату труда одна из ключевых в экономике. Правильная организация бухгалтерского учета и анализа оплаты труда на предприятии оказывает влияние на формирование конечного финансового результата (прибыли) организации.

Ключевые слова: заработная плата, рабочая сила, фонд оплаты труда, эффективность использования заработной платы, структура заработной платы, оценка уровня заработной платы.

Заработная плата – это основной источник дохода персонала и одна из основных статей расходов компании.

Заработная плата регулируется не централизованно, а через трудовые договоры; государство отказалось от централизованного регулирования заработной платы. Организация имеет право самостоятельно устанавливать тарифы, оклады, премии, надбавки и другие выплаты, при условии, что заработная плата не ниже установленного законом минимального размера оплаты труда.

Основной формой распределения по труду является заработная плата, которая представляет собой выраженную в денежных средствах долю трудящихся в той части национального дохода, которая направлена на цели личного потребления и распределения по количеству и качеству труда, затраченного каждым в общественном производстве.

Формы и системы оплаты труда являются средством определения соотношения между количеством и качеством труда, т.е. между объемом работы и ее оплатой [3]. Это делается с помощью различных показателей, которые отражают результаты работы и фактически отработанное время. Другими словами, форма вознаграждения определяет, как оценивается труд, когда он оплачивается: по конкретному результату, по отработанному времени, по индивидуальным или коллективным результатам. В зависимости от формы труда,